

ske særlige Tilfælde vil Finansministeriet dog kunne tillade, at der gaas under denne Sum. Endvidere bestemmer Loven, at der af den Kapital, Medlemmerne have anbragt i Foreningen, ikke maa faas højere Rente end 5 pCt., og at Bestyrelsesmedlemmerne ikke maa modtage noget Vederlag for deres Arbejde. De Laan, det her drejer sig om, ere 2den Prioritetslaan. Det er Laan med oprykkende Sikkerhed efter Kreditforenings- og Kreditkasselaan, anbragte paa samme Betingelser som for Laan af umyndiges Midler. Laanene ere afdragsfri i de første 5 Aar og afdrages derefter i en Periode af godt 46 Aar. Der er endvidere i Loven fastsat særlige Begunstigelser med Hensyn til Stempel- og Tinglæsningsafgifter. Loven hjemler Finansministeriet Ret til at udlaane 200,000 Kr. aarlig, saavel i direkte Laan til Foreningerne som til Parcellaan.

Man vil ikke kunne sige, at denne Lov er bleven stærkt benyttet. Det blev for øvrigt ogsaa forudset ved dens Givelse, at det vilde tage nogen Tid, inden den arbejdede sig ind i den almindelige Bevidsthed, Foreninger bleve dannede, og det hele kom i Gang. Navnlig i de første Aar var Benyttelsen meget svag, men den har været om ikke stærkt stigende, saa dog stigende i Aarenes Løb, og man kan sige, at den viser sig at have vundet saa megen Interesse i de Kredse, for hvilke den er bestemt, at det er fuldstændig berettiget at forny den for en ny Femaarsperiode. Særlig skal jeg fremhæve, at i de sidste Aar have Husmandsforeningerne i høj Grad faaet Øjnene op for Betydningen af denne Lov, og flere Steder er der gennem dem og paa deres Initiativ dannet Udstykningsforeninger, som have benyttet sig af Loven. Statskassen har intet Kapitaltab lidt ved denne Lov, og den skønnes i det hele at være bleven benyttet i Overensstemmelse med dens Hensigt, og noget Misbrug af Loven er ikke konstateret. Men, som sagt, stærkt benyttet er den ikke bleven. Der er i alt kun ydet 5 Laan til selve Udstykningsforeningerne til et samlet Beløb af 158,000 Kr. Deraf ere de 118,000 Kr. tilbagebetalte. Endvidere er der ydet 93 Parcellaan til et samlet Beløb af 176,582 Kr. Der indestaar godt 216,000 Kr., medens der har staaet en Million til Raadig-

hed. Som sagt, trods Lovens ringe Benyttelse er der dog af de Hensyn, jeg har nævnt, al Grund til at forny den. Jeg tror, det vilde være en meget betydelig Skuffelse for vide Kredse, som allerede beskæftige sig med Planer om yderligere at drage Nytte af denne Lov, hvis man ikke fornyede den for en ny Periode af 5 Aar.

Jeg har ikke ønsket at foretage gennemgribende Ændringer i denne Lov, undtagen paa et enkelt Punkt, som jeg skal omtale om lidt. Ved Lovens Vedtagelse her i Samlingen 1905—06 stod der en heftig Strid om forskellige Principspørgsmaal, saaledes om, hvorvidt Kommunerne skulde kunne være Laantagere, hvorvidt Staten selv i højere Grad skulde tage denne Sag i sin Haand, hvorvidt der skulde aabnes Foreningerne Adgang til at afhænde Landejendomme ikke blot til Selveje, men ogsaa til Fæste. Alle disse Spørgsmaal drøftedes baade her i Tinget og i det andet Ting og mellem Tingene indbyrdes, og man enedes om den nuværende Lov som et Kompromis. Jeg har, da Loven, skønt den ikke er benyttet i større Omfang, end sket er, dog i det hele har virket tilfredsstillende, ikke anset det for rigtigt paa ny at rejse disse store Principspørgsmaal, men har forelagt Loven til Fornyelse i alle dens Hovedtræk i det væsentlige, saaledes som den er. Et Punkt, som i sin Tid gav Anledning til megen Debat, var Udtrykket „større“ Landejendomme, som findes i Loven. I Loven gives kun Bemyndigelse til Laan til Udstykningsforeninger til Udstykning af „større“ Landejendomme. Naar dette Udtryk findes i Loven, er det ingen Tilfældighed. Det, man har villet, er ikke at formindske Antallet af mindre Landbrug. Det, man har villet, er ikke at give en Lov, som skulde fremme Gaardbrugenes Udstykning her i Landet. Nej, det er netop de store Landbrug, med Hensyn til hvilke man har ment — og haft Ret til at mene, fordi de ofte dyrkes mindre intensivt end de mindre —, at det i adskillige Tilfælde vilde betyde en nationaløkonomisk Gevinst, hvis de erstattedes af mindre Landbrug.

Nu er det sikkert, at det er overordentlig tvivlsomt, hvor Grænsen mellem større og mindre Landbrug skal drages, og det har undertiden voldt Finansministeriet